

การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ
ภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2

The Performance of Internal Quality Assurance System for the 5th
External Quality Assurance in Schools under The Secondary Educational
Service Area Office Bangkok 2

นิษัฎฐา พีระชัยภาวงศ์¹

Nittha Peerachaipawong

¹ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

Supervisor, The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

Corresponding author e-mail: nitthapee@gmail.com

Received: 2023-02-07 Revised: 2023-04-14 Accepted: 2023-04-20

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2) ศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 361 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีจุดแข็งในด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ แต่ยังมีประเด็นที่ควรพัฒนาในด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ รวมถึงการติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 2. แนวทางการเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ 1) ด้าน

การบริหารจัดการ 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ 4) ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 6) ด้านการเตรียมความพร้อมรับการประเมิน 7) ด้านการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ และ 8) ด้านการกำกับติดตาม

คำสำคัญ (Keywords): ประกันคุณภาพภายใน; ประเมินคุณภาพภายนอก; การเตรียมความพร้อม

Abstract

The objectives of this Research Article were 1) to study the implementation of internal quality assurance system for the fifth round of external quality assessment of schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, and 2) to study the preparation guidelines for the fifth round of external quality assessment. This study employed a mixed-methods research design. The sample consisted of 361 school directors and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, selected through stratified random sampling. The research instruments were questionnaires and semi-structured interviews. The statistics used were mean, standard deviation, and content analysis. Research findings 1. The overall implementation of internal quality assurance system for the fifth round of external quality assessment of schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 was at the highest level. The strengths were in self-assessment report preparation and school quality development. However, areas requiring improvement included management and information systems, as well as continuous monitoring of operations. 2. The preparation guidelines for the fifth round of external quality assessment of schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 comprised eight aspects 1) Management 2) Personnel Development 3) Information Systems 4) Continuous Quality Development 5) Networking and Cooperation 6) Assessment Readiness Preparation 7) Quality Culture Building and 8) Monitoring and Supervision.

Keywords: Internal Quality Assurance; External Quality Assessment; Preparation Guidelines

บทนำ (Introduction)

จากประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กล่าวถึง “การประกันคุณภาพการศึกษา” ว่าเป็นการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพ ให้มีการวัดประเมินผลเพื่อการกำกับ ติดตามและตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีหลักการดำเนินการในการควบคุม ตรวจสอบโครงสร้างการดำเนินการด้านคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ จึงให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งรับทราบและเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) ซึ่งการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาปกติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ หรือผลลัพธ์ (Output/Outcome) ซึ่งต่างจากการประกันคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในแล้ว ต้องจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในหรือเรียกว่า รายงานการประเมินตนเอง เพื่อนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เอกสารดังกล่าวจะเป็นเอกสารเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การติดตามตรวจสอบโดยต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอก โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดังนั้น การประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็น ที่มีความเชื่อมโยงกัน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2566) และได้มีประกาศคณะกรรมการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เรื่อง กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการศึกษาอาชีวศึกษา เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2566 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เรื่อง กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านการศึกษาอาชีวศึกษา (พ.ศ.2567 - 2571)

(ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม) ประกาศ ณ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2566 โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน 2) ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครอง ผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง 3) ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษาที่มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้บริหารการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น (พฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์, 2545)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้กำหนดพันธกิจส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 เพื่อให้ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัด ได้พัฒนาและเป็นกลไกในการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยสถานศึกษาในสังกัด มีจำนวนทั้งหมด 52 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้จำนวนนักเรียนในสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดขนาดของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลโดยตรงกับการกำหนดอัตรากำลังของบุคลากรในสถานศึกษาทำให้สถานศึกษาแต่ละขนาดมีจำนวนบุคลากรที่แตกต่างกัน รวมถึงงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจะแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา และในปีการศึกษาที่ผ่านมาแม้ว่าวิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดมีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีมาตรฐานตามที่มาตรฐานการศึกษาชั้น

พื้นฐานได้กำหนดไว้และในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดีเลิศ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานศึกษายังมีผลการประเมินที่แตกต่างกัน อยู่ในบางโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีหน้าที่ในการการ ติดตามตรวจสอบระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อประเมินสถานศึกษาในการ นำไปสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) จึงมีการดำเนินการวิจัย เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกัน คุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการ ประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมิน คุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการ วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Explanatory Sequential Design คือ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณก่อนแล้ว ตามด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อขยายผลและอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณให้มีความลึกซึ้งมากขึ้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน รวมประชากรจำนวน 5,899 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan จำนวน 361 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาขนาดกลางขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 5 คน เลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพ จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม คือ 1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับความพร้อมการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ Likert's Scale 5 ระดับ และ 2.แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความพร้อมการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการสร้างเครื่องมือศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกร่างแบบสอบถามและขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบเครื่องมือจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและเนื้อหา โดยนำมาแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำมาประกอบการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4.2 สร้างแบบสอบถามขึ้นให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 4.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยการเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเสนอแนะเพิ่มเติม ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้อ่าน

แล้วเกิดความเข้าใจง่าย ชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Congruence หรือ IOC) ผลการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม มีค่าอยู่ที่ 0.67 - 1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามเหล่านั้นมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยวิธีการคำนวณของครอนบัค (Cronbach) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556) ค่าอัลฟาที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.891 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงจึงสามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

4.5 นำแบบสอบถามที่ได้ทำการแก้ไขโดยสมบูรณ์แล้วมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอในรูปตารางมีคำบรรยายประกอบตาราง และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการนำเสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในในภาพรวม

การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.60	0.62	มากที่สุด
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.77	0.58	มากที่สุด
3. การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.61	0.65	มากที่สุด
4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.71	0.70	มากที่สุด
5. การติดตามผลการดำเนินการ	4.55	0.72	มากที่สุด

6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง	4.95	0.75	มากที่สุด
7. การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ	4.85	0.77	มากที่สุด
8. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	4.51	0.80	มากที่สุด
รวม	4.69	0.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.70) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.77) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.80) ดังนั้นสรุปได้ว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีจุดแข็งในด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ แต่ยังมีประเด็นที่ควรพัฒนาในด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ รวมถึงการติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ มีการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ พร้อมทั้งสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจให้กับบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาควรจัดการอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 พัฒนาทักษะการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานและการตอบคำถามเพื่อให้บุคลากรมีความมั่นใจในการรับการประเมิน

2.3 ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศควรมุ่งเน้นให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบัน เข้าถึงได้ง่าย และสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูล จัดระบบการรายงานผลที่เชื่อมโยงทุกส่วนงาน มีระบบการติดตามและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งพัฒนาฐานข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรใช้วงจรคุณภาพ PDCA เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายแต่สามารถบรรลุได้ มีการดำเนินการตามแผนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

2.5 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือควรดำเนินการทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยสร้างทีมงานคุณภาพในทุกกระดับ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี สร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก รวมทั้งใช้ประโยชน์จากผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.6 ด้านการเตรียมความพร้อมรับการประเมิน การเตรียมความพร้อมควรครอบคลุมทั้งการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ การซักซ้อมการนำเสนอผลงานและการตอบคำถาม การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice)

2.7 ด้านการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ วัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษาควรเริ่มจากการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สร้างความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพ ยกย่องชมเชยผู้มีผลงานดีเด่น ส่งเสริมการพัฒนา นวัตกรรม และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร

2.8 ด้านการกำกับติดตาม ระบบการกำกับติดตามควรประกอบด้วย การพัฒนาระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีการกำหนดปฏิทินการกำกับติดตามที่ชัดเจน มีเครื่องมือในการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ มีการรายงานความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ และนำผลการติดตามมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยเฉพาะด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการรายงานผลการดำเนินงานที่เป็นระบบ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา ทรัพย์ย่อย (2566) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประกันคุณภาพภายในกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 พบว่า การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านจัดทำ รายงานผลการประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุตาภรณ์ หงษ์เวียง จันท์ ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 5 ทั้ง 8 ด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2566) ที่เน้น การประเมินแบบองค์รวมและการมีส่วนร่วม โดยด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ สถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และผลลัพธ์การเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชพล รักไทยและอาคม อึ้งพวง (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก มีทั้งหมด 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการ ศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมวางแผนเพื่อกำหนด มาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน 2) จัดทำแผนพัฒนาการ จัด การศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์ เชิงกลยุทธ์โดยการใช้วิธี SWOT Analysis วิเคราะห์จุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรค อย่างรอบ ด้านในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ควรจัด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา 4) ดำเนินงานตาม

แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการของบุคลากรอย่าง เหมาะสม 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาควรจัดทำปฏิทินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และจัดทำคู่มือในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากร 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรนำขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของเดมมิ่งมาใช้กับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ ภายใน ควรแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรจากทุกฝ่ายที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายร่วมรับรู้และนำข้อมูลที่ รวบรวมในการประเมินตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดระบบบริหารและสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดตั้งคณะทำงานด้านระบบสารสนเทศโดยเฉพาะ พัฒนาฐานข้อมูลที่ครอบคลุมทุกมาตรฐานการศึกษา นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการข้อมูล รวมถึงการจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ

1.2 แม้ว่าการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองจะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่สถานศึกษาควรพัฒนาคุณภาพของรายงานให้ดียิ่งขึ้น โดยเน้นการนำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนผลการพัฒนาการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างลึกซึ้งเพื่อแสดงแนวโน้มการพัฒนา การนำเสนอและเผยแพร่นวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ รวมถึงการแสดงให้เห็นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.3 ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ท้าทายแต่เป็นไปได้ สร้างระบบการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการนิเทศภายในให้เข้มแข็ง และจัดกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษา เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.2 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่เชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.4 ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาอื่นนำไปประยุกต์ใช้

เอกสารอ้างอิง (References)

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, กุมภาพันธ์ 23). ราชกิจจานุเบกษา. 135 (ตอนที่ 11 ก).

ปรีชา ทรัพย์ย่อย. (2566). การประกันคุณภาพภายในกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2565. สืบค้น 6 มิถุนายน 2566, จาก http://www.sesao2.go.th/data_16577

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2566). คู่มือการประกันคุณภาพภายนอกการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษาและผู้ประเมินภายนอก (พ.ศ. 2567-2571). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สุดาภรณ์ หงษ์เวียงจันทร์. (2565). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.